

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ
МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА

ОСВІТНЬО - НАУКОВА ПРОГРАМА

Спеціальна психологія

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти - доктор філософії
Галузь знань - 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність - 053 «Психологія»

Київ 2021

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукову програму розроблено проектною групою у складі:

Прохоренко Л.І. – доктор психологічних наук, професор – керівник проектної групи (гарант освітньо-наукової програми).

Омельченко І.М. – доктор психологічних наук, провідний науковий співробітник відділу психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими потребами;

Орлов О.В. – кандидат психологічних наук, заступник директора з науково-експериментальної роботи;

Костенко Т.М. – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу дітей з порушеннями зору;

Рецензенти:

1. Максименко С.Д. – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України;

2. Соколова Г.Б. – доктор психологічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «Південноукраїнський педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність - 053 «Психологія»

1. Кваліфікація	доктор філософії у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність - 053 «Психологія»
2. Офіційна назва програми	Спеціальна психологія
3. Тип диплома Обсяг програми	одиничний 30 кредитів / 4 роки навчання
4. Наукова установа	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
5. Акредитуюча організація	Акредитаційна комісія України
6. Період акредитації	
7. Цикл/ рівень	третій рівень вищої освіти згідно з Національною рамкою кваліфікації; 8 рівень EQF LLL (Європейська рамка кваліфікацій для навчання упродовж життя).
8. Цілі ОНП «Спеціальна психологія»:	підготовка фахівців, які здатні розв'язувати складні задачі і практичні проблеми спеціальної психології з метою корекції і компенсації порушень психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами різних вікових груп
А. Мета освітньої програми	

Забезпечити освітньо-наукову підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця зі ступенем доктора філософії в галузі соціальних та поведінкових наук за спеціальністю 053 Психологія, здатного до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної та практичної діяльності, що передбачає сприяння особистісно-професійному розвитку засобами удосконалення академічних і спеціальних здібностей, успішну реалізацію наукового дослідження, його презентацію та використання результатів у науково-педагогічній діяльності.

В. Характеристика програми

1. Предметна область (галузь знань)

Об'єкти вивчення та діяльності: становлення і розвиток особистості при дизонтогенезі; дослідження джерел, рушійних сил, психологічних механізмів і закономірностей психічного розвитку при дизонтогенезі, гармонізація процесів становлення та реалізації депривованої особистості в соціумі.

Цілі навчання (очікуване застосування набутих компетентностей): формування у здобувачів здатності до наукового пошуку, організації, проведення та презентації наукових досліджень з метою розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у галузі психології.

Теоретичний зміст предметної області (поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів): знання з соціально-гуманітарних, фундаментальних і дисциплін професійної підготовки в обов'язі, необхідному для вирішення науково-дослідницьких завдань; загальних теорій та сучасних психологічних концепцій; знання законодавчих актів і нормативних документів; знання комунікацій у професійній сфері, знання наукового спілкування, основ наукового спілкування іноземною мовою.

Методи, методики та технології, якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосування на практиці: методи збору та обробки науково-дослідного матеріалу; методи наукових психологічних досліджень; методи

	статистичної обробки та аналізу результатів наукових психологічних досліджень, методики надання психологічної підтримки та допомоги депривованій особистості та її найближчому соціальному оточенню.
<i>2. Основний фокус програми та спеціалізації</i>	Спеціальна психологія в галузі соціальних та поведінкових наук. Наукові дослідження в галузі психології, спрямовані на реалізацію та збагачення особистісно-професійного потенціалу здобувача, формування фахівця із сучасним світоглядом і мисленням, який володіє знаннями, уміннями, навичками та іншими компетентностями, достатніми для продукування ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності зі спеціальності. Ключові слова: освітньо-наукова програма, загальні і фахові компетентності, програмні результати навчання, освітньо-наукова діяльність, зміст освіти, нормативні дисципліни, вибіркові дисципліни, атестація випускника аспірантури.

<i>3. Орієнтація програми</i>	Освітньо-наукова, дослідницька, дослідницько-інноваційна.
<i>4. Особливості та відмінності</i>	Освітня складова програми скерована на вивчення наукових і теоретичних курсів, що пов'язані з реалізацією дослідницько-експериментальної роботи та підвищенням її ефективності. Наукова складова програми скерована на виконання наукового психологічного дослідження на актуальну тему, написання дисертації та її захист.
С. Здатність до працевлаштування та подальшого навчання	
<i>1. Здатність до працевлаштування.</i>	Заклади вищої освіти та наукові установи. Фахівець може займати первинні посади (за ДК 003:2010): 2310.1 Доцент, 2359.1 Науковий співробітник, науковий співробітник-консультант. Подальше навчання, здобування наукового ступеня доктора наук на науковому рівні вищої освіти, участь у постдокторських програмах.
<i>2. Подальше навчання.</i>	Обмін досвідом з викладачами, науковцями вищих навчальних закладів, наукових установ, інституцій в галузі спеціальної педагогіки. Участь у міжнародних проектах з проблем спеціальної педагогіки.
Д. Стил ь викладання	
<i>1. Підходи до викладання та навчання.</i>	Базується на активному навчанні у напрямі реалізації власного дослідницького проекту з обраної проблеми у сфері спеціальної психології. Навчання спрямоване на обмін теоретичними і практичними здобутками, професійним досвідом у вітчизняному науково-освітньому середовищі, презентування власних досягнень у науково-освітньому дискурсі зарубіжжя у сфері спеціальної психології у формі публікацій, виступів, участі у семінарах, конференціях.
<i>2. Методи оцінювання.</i>	Оцінювання результатів навчання відбувається у процесі поточного (під час практичних, семінарських занять, підготовки завдань для самостійної роботи, індивідуальних завдань дослідницького спрямування) та підсумкового(залік, іспит) контролю. Загальна

	оцінка формується за результатами поточного (60%) і підсумкового (40%) контролю. Форма підсумкового контролю з кожної дисципліни передбачена навчальним планом відповідно до циклу загальної і професійної підготовки та вибіркового дисциплін. Оцінюються також такі види діяльності, як: публікація у фаховому виданні України, міжнародних наукометричних базах (Scopus, Web of Science), участь у науковій всеукраїнській конференції (за умови опублікування тез доповіді), участь у науковій міжнародній конференції (за умови опублікування тез доповіді). Остаточне оцінювання та вручення диплома відбувається після відкритого захисту дисертації.
Е. Перелік компетентностей випускника	
Інтегральна компетентність	Здатність до наукового пошуку, організації та проведення власного наукового дослідження з метою розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем в процесі дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології.
Загальні компетентності	Дослідницька. Здатність до критичного аналізу, оцінювання й синтезу нових і складних ідей, до участі в критичному діалозі. Здатність ініціювати, спроектувати та виконати наукове дослідження, яке призводить до нових знань. Здатність генерувати нові ідеї та досягати наукових цілей Управлінська. Здатність демонструвати значний діапазон керівних навичок, методів, інструментів, практик та/або матеріалів, які пов'язані з галуззю психології. Здатність достворення власного продукту, вміння приймати рішення й відповідати за них. Функціонування в міжнародному співтоваристві. Здатність працювати в міжнародному контексті. Комунікативна. Здатність ефективно спілкуватися з експертами з інших галузей. Аксіологічна. Здатність дотримуватися етичних принципів у наукових дослідженнях. 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та

	синтезу (ЗК-1) 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-2) 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-3) 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК-4) 5. Здатність до розуміння особистісного буття людини та суспільного контексту її життєдіяльності (ЗК-5) 6. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності за спеціальністю (ЗК-6) 7. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні (ЗК-7) 8. Вміння формулювати та вирішувати науково-дослідницькі проблеми (ЗК-8) 9. Навички дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності (ЗК-9) 10. Здатність працювати в міжнародному науковому просторі (ЗК-10)
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Методологічна. Здатність здійснювати узагальнення знань у сфері психології на теоретико-методологічному рівні, а також залучати їх до філософського осягнення ідеї навчання та розвитку як соціокультурного феномену та формулювати власну світоглядну концепцію навчання та розвитку. Технологічна. Здатність до аналізу, осмислення, плануванняй підготовки різних типів занять за різною структурою, використання технологій психологічного супроводу здобувачів освіти і формування у них навичок самостійно здобувати знання. Здатність через оригінальне дослідження виявити нове знання, унікальні дані, нові інтерпретації, інноваційні методи, обґрунтовані рішення у новому контексті в галузі вивчення або в передовій професійній практиці. 1. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань (ФК-1).

2. Вміння збирати, опрацьовувати та критично оцінювати наукові психологічні джерела (ФК-2).
3. Системний підхід до розуміння сучасних напрямків розвитку психологічної науки і практики та засвоєння навичок та методів дослідження і професійно-психологічного втручання, пов'язаних з темою наукового дослідження (ФК-3).
4. Здатність до розробки та застосування відповідної методології, визначення стратегії та плану дій для вирішення актуальної наукової проблеми психології (ФК-4).
5. Вміння здійснювати діагностику психічних процесів, психічних станів, психічних новоутворень та психічних властивостей особистості та застосовувати й удосконалювати методи та процедури психологічної оцінки структури психіки та особистості (ФК-5).
6. Володіння методами кількісної та якісної обробки даних психологічного дослідження (ФК-6).
7. Вміння розробляти програми психологічного забезпечення освітнього процесу в навчальних закладах різного типу на підставі результатів теоретико-експериментального дослідження (ФК-7).
8. Здатність до розробки та вирішення дослідницьких завдань з психології в межах різних наукових парадигм (ФК-8).
9. Вміння планувати та здійснювати психологічний супровід депривованої особистості в різних умовах на підставі результатів теоретико-експериментального дослідження (ФК-9).
10. Здатність до розробки та застосування психодіагностичного інструментарію у дослідженні (ФК-10).
11. Вміння розробляти та вирішувати дослідницькі завдання психотерапії у постнекласичній парадигмі (ФК-11).
12. Здатність до ефективного використання сучасних професійних стратегій у психологічній сфері, створення та просування психологічного продукту/послуги відповідно до сучасних вимог та специфіки запитів соціуму. (ФК-12).

Г. Програмні результати навчання

1. Набуття гнучкості мислення у розумінні та розв'язанні проблем і завдань за критичного ставлення до сталих наукових компетенцій. Оперативність реагування на зміни, швидка адаптація до нових умов. Здатність розглядати та застосовувати альтернативні шляхи вирішення поставлених завдань. Здатність формулювати завдання, обґрунтовувати методологію та використовувати потрібну інформацію для вирішення проблеми та досягнення висновку (ПРН 1).
2. Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень. Здатність до ефективної комунікації, використання лінгвістичних навичок; до представлення складної комплексної інформації у стислій формі (усно та письмово) із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Знання і застосування іноземних мов у професійній діяльності (ПРН 2).
3. Здатність використовувати ефективні техніки міжособистісної суб'єктної взаємодії. Здатність працювати в команді, активно включатися у роботу групи, виконуючи, за потреби, відповідну професійну роль у міжнародній та мультикультурній групі (ПРН 3).
4. Здатність бути відкритим до нових знань, сприймати нові знання та інтегрувати їх з уже наявними. Здатність до самомотивації подальшого самостійного навчання, саморозвитку та реалізації власного особистісного та професійного потенціалу (ПРН 4).
5. Здатність до пошуку, створення, розповсюдження, застосування інновацій, креативно-творчого підходу для вирішення професійно-психологічних завдань (ПРН 4).
6. Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнень і освітні потреби дітей та дорослих. Здатність проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівнів розвитку особистості. Здатність до організації спільної діяльності і міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Здатність використовувати сучасні наукові розробки в професійній діяльності науковця та викладача вищої школи (ПРН 5).
7. Здатність знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій; працювати з науковою інформацією зі спеціальних літературних джерел та мережі Інтернет (ПРН 6).
8. Здатність представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності (ПРН 7).
9. Здатність створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище. Комунікабельність в процесі освітньої діяльності на рівні партнерської міжособистісної взаємодії (ПРН 8).

10. Здатність використовувати у професійній діяльності знання основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних інститутів, сутності соціальних процесів і особистісних відносин, механізмів формування соціальної структури та ролі особистості в її будові (ПРН 9).
11. Здатність до самостійного, автономного навчання впродовж життя. Здатність розуміти соціальну значущість професії і дотримуватися принципів професійної етики. Здатність до критичної рефлексії власної діяльності в освітньому процесі. Здатність створювати умови для позитивного ставлення суб'єктів освітнього процесу до соціального оточення і до себе. Мобільність у розумінні
12. перебудови своєї професійної діяльності у відповідності до змін освітніх потреб особистості (ПРН 10).

Г. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Визначаються відповідно до Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG) та статті 16 Закону України «Про вищу освіту».

Принципи та процедури забезпечення якості освіти	Принципи забезпечення якості освіти: – відповідальність за якість вищої освіти, що надається; – забезпечення якості відповідає різноманітності систем вищої освіти, закладів вищої освіти, програм і аспірантів; – забезпечення якості враховує потреби та очікування аспірантів, усіх інших стейкхолдерів та суспільства. Процедурами забезпечення якості освіти є: – розробка стратегії і політики в сфері якості вищої освіти третього рівня; – розробка механізму формування, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; – розробка системи оцінювання знань здобувачів вищої освіти (третього рівня), науково-педагогічних і педагогічних працівників та регулярного оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті; – формування необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи аспірантів, за кожною освітньою програмою; – створення та функціонування інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; – оприлюднення об'єктивної неупередженої інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; – розробка політики щодо ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях здобувачів вищої освіти (третього рівня).

Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм	Здійснюється моніторинг і періодичний перегляд програм з метою забезпечення їх відповідності потребам аспірантів і суспільства. Моніторинг спрямований на безперервне вдосконалення програм. Пробудь-які дії, заплановані або вжиті як результат перегляду, слід інформувати всі зацікавлені сторони. Регулярний моніторинг, перегляд і оновлення освітніх програм мають на меті гарантувати відповідний рівень надання освітніх послуг, а також створює сприятливе й ефективне навчальне середовище для здобувачів вищої освіти. Це передбачає оцінювання: – змісту програми в контексті останніх досліджень у сфері освіти, психології з урахуванням соціального замовлення та практичних потреб, гарантуючи відповідність програми сучасним вимогам; – потреб суспільства, що змінюються; – навчального навантаження здобувачів вищої освіти, їх досягнень і результатів завершення освітньої програми; – ефективності процедур оцінювання аспірантів; – очікувань, потреб і задоволеності здобувачів вищої освіти змістом та процесом навчання; – навчального середовища відповідності меті і змісту програми; – якості сервісних послуг для здобувачів вищої освіти третього рівня. Програми регулярно переглядають і оновлюють, залучаючи до цього процесу здобувачів вищої освіти третього рівня, науковців та інших стейкхолдерів.
Щорічне	Оцінювання здобувачів вищої освіти передбачає наступне:
оцінювання здобувачів вищої освіти	– оцінювачі (експерти) ознайомлені з існуючими методами проведення тестування та екзаменування і отримують підтримку для розвитку власних навичок у цій сфері; – критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь; – оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє продемонструвати ступінь досягнення ними запланованих результатів навчання; – оцінювання проводиться як предметною комісією так і окремим викладачем; – оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур.

	—
Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу	Навчальні (наукові) заклади забезпечують освітній процес необхідними та доступними для здобувачів вищої освіти ресурсами (кадровими, методичними, матеріальними, інформаційними та ін.) та здійснюють відповідну підтримку аспірантів. При плануванні, розподілі та наданні навчальних ресурсів і забезпеченні підтримки здобувачів вищої освіти враховуються потреби різноманітного контингенту (такого як аспіранти: з досвідом, заочної форми навчання, працюючі, іноземні, з особливими потребами тощо). Внутрішнє забезпечення якості освіти гарантує, що всі необхідні ресурси відповідають цілям навчання, є загальнодоступними, а аспіранти поінформовані про їх наявність.
Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом	З метою управління освітніми процесами розроблено ефективну політику в сфері інформаційного менеджменту та відповідну інтегровану інформаційну систему управління освітнім процесом. Дана система передбачає автоматизацію основних функцій управління освітнім процесом, зокрема: забезпечення проведення вступної компанії, планування та організація навчального процесу; доступ до навчальних ресурсів; обліку та аналізу успішності здобувачів вищої освіти; адміністрування основних та допоміжних процесів забезпечення освітньої діяльності; моніторинг дотримання стандартів якості; управління знаннями та інноваційний менеджмент; управління кадрами та ін.
Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації	Достовірна, об'єктивна, актуальна, своєчасна та легкодоступна інформація про діяльність за спеціальністю 053 Спеціальна психологія публікується на сайті Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, включаючи програми для потенційних здобувачів вищої освіти третього рівня. Надається інформація про освітню діяльність за спеціальністю 053 Спеціальна психологія, включаючи програми, критерії відбору на навчання; заплановані результати навчання за цими програмами; кваліфікації; процедури навчання, викладання та оцінювання, що використовуються.
Запобігання та виявлення академічного	Система забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу, сформована в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка

плагіату	НАПН України базується на таких принципах: • дотримання загальноприйнятих принципів моралі; • демонстрація поваги до Конституції і законів України і дотримання їхніх норм; • повага до всіх учасників освітнього процесу незалежно від їхнього світогляду, соціального стану, релігійної та національної приналежності; • дотримання норм законодавства про авторське право; • посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; • самостійне виконання індивідуальних завдань. У випадку порушення принципів академічної доброчесності відповідні особи притягуються до відповідальності відповідно до законодавства та діючих у Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України положень та норм.

Н. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

Обсяг освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність - 053 «Психологія» на базі другого рівня вищої освіти (магістра) з обсягом 30 кредитів ЄКТС.

За умови підготовки іноземців та осіб без громадянства обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30 кредитів ЄКТС.

Вибіркова складова освітньо-наукової програми становить не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

Термін навчання:

очна (денна, вечірня) форма – 4 роки;

заочна (денна, вечірня) форма – 4 роки

Ліцензійний обсяг – 10 осіб, з них 1 місце – державне замовлення.

У зв'язку зі скороченням державного замовлення та з метою цільового використання коштів групи здобувачів денної очної і заочної форм навчання об'єднуються в одну групу (Рішення вченої ради Інституту, протокол №11 від 29 грудня 2016 р.).

Г. Обсяг кредитів ЄКТС для здобуття третього ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 053 “Психологія”

Цикли підготовки освітньо-наукової програми ЄКТС	Загальна кількість кредитів	Структура, %
Базова складова	22	70%
Вибіркова складова	8	30%
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ	30	100%

Н. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ

Метою підсумкової атестації є встановлення відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам освітньо-наукової програми доктора філософії в галузі соціальних та поведінкових наук за спеціальністю «Психологія». Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками:

- 1) оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки;
- 2) встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії в галузі соціальних та поведінкових наук за спеціальністю «Психологія».

Атестація здобувачів 8 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій за спеціальністю 053 «Психологія» здійснюється у формі:

- атестаційних екзаменів та заліків, визначених навчальним планом;
- публічного захисту дисертаційної роботи.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

На дисертаційну роботу доктора філософії в галузі соціальних та поведінкових наук за спеціальністю «Психологія» покладається основна дослідницька і фахова кваліфікаційна функція, яка виражається у здатності пошукувача вести самостійний науковий пошук, вирішувати прикладні наукові завдання та здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску у розвиток сучасної психологічної науки і практики. Вона являє собою результат самостійної наукової роботи аспіранта та має статус інтелектуального продукту на правах рукопису.

I. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Спеціальна психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентом застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

Методи письмового контролю: письмове опитування; конспект, реферат.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Ж. НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результати навчання здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістр спеціальності 053 «Спеціальна психологія».

Знання	1. Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи.2. Володіє знаннями про організацію, управління, нормативно-правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності спеціальних освітніх установ для дітей з порушеннями психофізичного розвитку, інклюзивних навчальних закладів та навчально-реабілітаційних центрів; сучасні досягнення корекційно-педагогічної теорії і практики; Закон України про освіту, Конвенцію про права дитини, нормативно-правові акти та державні документи з питань навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку; державну мову відповідно до чинного законодавства про мови в Україні.3. Володіє знаннями про основи загально-теоретичних

знань в обсязі, необхідному для вирішення психологічних, навчально-методичних, науково-дослідницьких та організаційно-управлінських завдань.

4. Володіє знаннями про сучасні тенденції світової корекційної педагогіки і спеціальної психології.
5. Володіє знаннями про спеціальну дидактику, методики корекційного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
6. Володіє критичним осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей.
7. Володіє методиками психо-корекційної роботи при порушеннях пізнавальної і мовленнєвої діяльності та формами і методами роботи з сім'ями таких дітей, співпраці з спеціалістами інших галузей.
8. Володіє інформаційними технологіями в загальній, спеціальній та інклюзивній освіті.
9. Володіє методиками психологічного супроводу, психолого-педагогічної роботи з особами різного віку та нозології.
10. Володіє основними напрямками та перспективами розвитку спеціальної освіти і педагогічної науки; знає принципи прийому, збору, систематизації, узагальнення та використання інформації; проведення наукових досліджень і методичної роботи зі спеціальності; практику підготовки інформаційних та науково-методичних матеріалів, основи наукової організації праці;

Додатково для освітньо-професійних програм:

11. Володіє знаннями про ведення ділової документації у різних типах загальноосвітніх, спеціальних та інклюзивних закладів, реабілітаційних центрів.
12. Володіє знаннями про вимоги до оснащення та обладнання психологічних кабінетів, класів, корекційно-розвивальних кабінетів.
13. Вміє проектувати, планувати і проводити методи корекційно-розвивальної роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, фінансове та кадрове забезпечення.

Додатково для освітньо-наукової програми:

14. Володіє методикою викладання спеціальної

	психології. 15. Вміє застосовувати інноваційні педагогічні технології на рівні достатньому для реалізації навчальних дисциплін за спеціальністю.
Уміння	16. Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог. 17. Здатний ефективно застосовувати професійні знання в практичній педагогічній діяльності спеціального психолога при вирішенні навчальних, виховних, корекційних та науково-методичних завдань з урахуванням нозології порушення, вікових та індивідуальних особливостей, конкретних психолого-педагогічних ситуацій; 18. Здатний творчого використання різноманітних методів та форм психологічного супроводу, інноваційних прийомів керівництва різними видами діяльності осіб з психофізичними порушеннями. 19. Здатний до організації та здійснення психологічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх, спеціальних та інклюзивних закладах, реабілітаційних центрах. 20. Здатний до ведення ділової документації у різних типах загальноосвітніх, спеціальних та інклюзивних закладах, реабілітаційних центрах відповідно до нормативних вимог. 21. Здатний до співпраці з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями, соціальними педагогами, асистентами вчителя). 22. Здатний організовувати суспільно-корисну діяльність осіб з особливими потребами, в т.ч. інвалідністю, аналізувати систему їх соціального забезпечення та трудової, фізичної і психічної реабілітації. 23. Здатний до організації та здійснення логопедичної, психодіагностичної, психокорекційної та психоконсультативної роботи з особами з особливими потребами різного віку; 24. Здатний до систематичного підвищення своєї професійної компетентності; 25. Здатний до застосовування найновіших досягнень в

	загальній та спеціальній психології; 26. Здатний до проведення лекційної, тренінгової та просвітницько-консультативної роботи з метою профілактики та подолання відхилень у психофізичному розвитку дітей. 27. Здатний до проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять зі спеціальної психології. Додатково для освітньо-наукової програми: 28. Здатний до проведення наукових досліджень, аналіз та узагальнення наукової літератури, організація психолого-педагогічних експериментів, опрацювання результатів із використанням методів математичної статистики, підведення підсумків. 29. Здатний до організація самостійної, наукової, практичної діяльності студентів. 30. Здатний до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності. 31. Здатний до використання інноваційних освітніх технологій у підготовці студентів до професійної діяльності. 32. Здатний до застосовування раціональних прийомів пошуку, відбору, та використання інформації; вивчення літературних джерел за профілем підготовки і суміжних питань.
Комунікація	33. Здатний висловлювати власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. 34. Володіє державною мовою відповідно до чинного законодавства про мови в Україні, культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами. 35. Здатний використовувати іноземні мови у професійній діяльності.
Автономія і відповідальність	36. Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів. 37. Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі.

К. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації: Словесні: пояснення, розповідь, бесіда. Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація. Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Питання до повторного заліку з курсу «Спеціальна психологія» для аспірантів, які набрали протягом навчального року 35-59 балів та отримали 24 оцінку FX за шкалою ECTS, що дає їм можливість повторного складання заліку. Оцінка „зараховано” виставляється такому здобувачеві, якщо він у процесі складання повторного заліку демонструє знання суті змістових модулів дисципліни, що конкретизовані у питаннях до заліку, може самостійно проілюструвати теоретичні положення прикладами з практики.

L. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року №1556-VII.

3. Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 11.10.2017 № 848-VIII.

4. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) (Постанова КМУ від 23.03.2016 р., № 261).

5. Перелік галузей і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Постанова КМУ від 29.04.2015 р., № 266).

6. Ліцензійні умови у сфері вищої освіти (Постанова КМУ від 30.12.2015 р., №1187).

7. Лист МОН України від 28.04.2017 р. № 1/9-239 «Про примірний зразок освітньо-професійної програми».

8. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Довідник користувача / пер. з англ., за ред. Ю. М. Рашкевича та Ж. В. Таланової. – 2-ге вид. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.

9. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В.Таланова ; за ред. В. Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.

10. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 р., № 3);

11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2019 №1254 «Про унесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».